

Mindehøjtidelighed, Nørreskoven, 16 SEP 2021,
tale af Anders Straarup

Tak for invitationen til at holde denne mindetale!
Imponerende at så mange på [Als](#) bakker op om mindehøjtideligheder, både omkring 1864 og ved de 9 monumenter for flyvere, der styrtede ned på Als – næsten samme antal monumenter som på Fyn og på Sjælland.

Frem for alt ærer vi i aften de 14 unge mænd, der mistede livet for 77 år siden, da [deres fly](#) stødte sammen i luften over Als, og vragele blev spredt over et stort område. Indirekte ærer vi også alle andre allierede flyvere og de millioner af andre, der kæmpede for at vores del af verden igen kunne blive fri. Heldigvis blev tyskerne slået.

Om et par måneder kan vi glæde os til at vælge mellem en række politikere, der har højst forskellige tanker om, hvordan vores fremtid skal se ud. Umuligt, hvis ikke de allierede havde vundet krigen! Siden 1949 har danske soldater fra alle værn samarbejdet med kolleger i NATO, og Hjemmeværnet tilknyttet værnene har været en stadig vigtigere del af det samlede forsvar. Et stort antal danskere har været i international tjeneste. (Det nåede jeg ikke under min første samlede tjeneste, inden jeg blev hjemsendt som officer af reserven i feltartilleriet.) Det kan de være stolte af, og vi være glade for. Friheden er værd at værne om.

De unge flyvere gjorde deres pligt uden at fordybe sig i baggrunden for de ordrer, de fik. De kunne være på et meget farligt bombetogt, og de kunne så glæde sig til engang at have klaret, normalt, 30 togter og efter det blive overført til tjeneste uden direkte kontakt med fjenden. Rent matematisk havde de meget dårlige udsigter. Beundringsværdigt, at de alligevel blev ved med at flyve!

[Tal fra Bomber Command Museum of Canada](#) om Commonwealth-flyvere i netop Bomber Command, der styrede bombeflyene:

Af hver 100, der gik ind i Bomber Command blev 45 dræbt, 6 alvorligt såret, 8 krigsfanger og kun 41 slap uskadt (i det mindste fysisk). Af de der fløj i begyndelsen af krigen overlevede kun 10%. De var alle frivillige.

En god del af dem blev uddannet i Canada, hvor tyske fly ikke kunne forstyrre dem. Der var klasser for hver funktion, altså for piloter, navigatører, skytter osv. På et passende tidspunkt i forløbet, skulle der dannes besætninger. Nogle af jer har måske prøvet at sammensætte hold af specialister. Hvad gjorde man? De blev samlet i en stor hal med beskeden: Find ud af det. Hver pilot vidste, at han skulle have samlet sig en fuldtallig besætning, og hver af de andre kiggede efter en pilot, de kunne betro deres liv. Lidt som en halfest. Hvem er det lige, der tager initiativet? Systemet virkede fint, men ikke perfekt.

[En samlet oversigt](#) siger 55.573 dræbte fra Bomber Command. I runde tal:
Godt 38.000 fra Royal Air Force, 10.000 fra Royal Canadian Air Force, 4.000 fra Australian Air Force, 1.700 fra Royal New Zealand Air Force. Godt 900 fra Polish Air Force + over 30.000 fra United States Army Air Forces.

Tal fra databasen i AirmenDK fra [463 fly](#):

Af [3.089 flyvere](#), næsten alle skudt ned over Danmark eller danske farvande 1.030 i dansk jord (der har været 140 amerikanere mere, nu har vi kun 5) 938 uden kendt grav, 639 krigsfanger, 92 nåede til Sverige og 45 til England. Flest fra Royal Air Force, men også mange fra andre lande! Jeg har mere om hver eneste mand, og en del af dem har jeg meget om.

Takket være Gunnar Hounsgaard, Leif Larsen og andre har jeg i AirmenDK kunnet fortælle i detaljer om nedstyrkede fly på Als, også om de to [Halifax](#)-fly hvorfra vi nu mindes de 14, der omkom her lidt over midnat 16 SEP 1944, mere præcist kl. 01.05. Af 490 fly sendt på bombetogt til [Kiel](#), gik 6 tabt, heraf de 2, hvis besætninger vi mindes her. Det var normalt at sende fly ad samme rute og i nogenlunde samme højde for at bombe i løbet af 10-30 minutter. Man kunne forsvare hinanden, og man kunne gemme sig i flokken. Ofte fløj bombeflyene med kun 30-50 meter mellem dem, selv om det var nat. Underligt, at der ikke var flere sammenstød.

Et andet helt aktuelt eksempel er fra syd for Langeland, hvor to amerikanske B-24 Liberator bombefly under formationsflyvning 20 JUN 1944 i 20.000 fods højde kolliderede, så det ene fik halen kappet af. [Begge fly](#) styrtede i havet. Kun 3 af de 20 flyvere blev reddet op af Østersøen, resten omkom. Sergeant [Wagner](#), der var i halepartiet, drev ind på Ærø 19 dage senere. Han fik en flot begravelse i [Marstal](#), hvor der her 21 AUG 2021 blev lagt krans fra den fungerende amerikanske ambassadør, forsvaret og Ærø Kommune. Søværnets Dykkertjeneste arbejder på at finde og identificere flere dele af vragele af et af de to fly og om muligt af omkomne flyvere, hvis man finder dele af dem. I kan se mere ud fra forsiden af [AirmenDK](#) med link [Marstal 2021](#) under Memorial Ceremonies. Øverst på forsiden under et foto har jeg linkene [Nørreskoven](#) og [Als](#).

Vi kan glæde os over, at lokale ildsjæle arbejder med [planer](#) om et Air Force Memorial Center Als. Her i aften mindes vi de 14 flyvere med taknemlighed og respekt for deres indsats, der var med til at sikre, at vi kan leve i fred og frihed. Æret være deres minde.